

DE KRIJGSRAAD

IN NAAM VAN DE REPUBLIEK

Parketnummer : 3993

Vonnisnummer : 48

Datum uitspraak : 29 november 2019

Tegenspraak

Raadsman : mr. F.F.P. Truideman, advocaat,

VONNIS

van de Krijgsraad, zitting houdende te Paramaribo, in de zaak van de auditeur-militair tegen:

BOERENVEEN, ETIËNNE LIONEL
geboren op [datum] te [district],
van beroep militair in de rang van Kolonel,
wonende aan [adres] te [woonplaats],
verdachte,
in vrijheid verkerende.

1. Het onderzoek van de zaak

De zaak is inhoudelijk behandeld op diverse zittingen.

De Krijgsraad heeft na de inhoudelijke behandeling van de zaak kennis genomen van de vordering van de auditeur-militair, hierna afgekort AM, en van hetgeen de verdachte zelf en diens raadsman naar voren hebben gebracht.

De AM acht het tenlastegelegde onder A wettig en overtuigend bewezen op grond van onder andere de verklaringen van de medeverdachte Bouterse, van de verdachte zelf, de getuigen [getuige 1], [getuige 2], [getuige 3], [getuige 4], [getuige 5], het rapport van het Nederlands Juristen Comité Mensenrechten en de anonieme getuige A die door de Rechter-Commissaris is gehoord.

Volgens het betoog van de AM is er voldoende bewijs dat:

- verdachte aanwezig was bij de beraming van het plan.

Tot die conclusie komt hij op grond van:

- 1) de verklaring van de verdachte zelf waarbij hij heeft aangegeven dat hij tot de legerleiding behoorde en er vanwege mogelijk op handen zijnde contra militaire operaties er verschillende plannen werden gemaakt. Verdachte heeft het alarmplan in werking gesteld,
- 2) de verklaring van [getuige 1], inhoudende dat verdachte aan hem zou hebben doorgegeven dat enkele personen, die bezig waren met een coup, waren opgepakt en opgebracht in het Fort;
- 3) er een nauwe en bewuste samenwerking was met anderen. Verdachte heeft een wezenlijk aandeel gehad in het opstellen van het draaiboek dat zorgvuldig was afgewerkt. Zijn aandeel was het in werking stellen van het alarmplan. Er was in casu geen sprake van een dienstopdracht maar van het uitvoeren van het plan om de opgepakte personen te vermoorden.

De AM heeft geëist veroordeling van verdachte voor de duur van 20 jaren.

Primair bepleit de verdediging integrale vrijspraak van verdachte voor het tenlastegelegde, vanwege het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs.

In dat licht heeft de verdediging zich beroepen op de onbetrouwbaarheid en onjuistheid van de feiten. Daartoe heeft hij aangevoerd dat vanwege het lange tijdsverloop bij diverse getuigen sprake is van twijfelachtige herinneringen en soms zelfs van door wrok ingegeven lasterpraatjes. De gebeurtenissen hebben 35 jaren terug plaatsgevonden en is daardoor:

- de herinnering door de loop der jaren vervaagd, met name aan de details;
- de herinnering aan volgorde van gebeurtenissen aangetast.

Subsidiar bepleit de verdediging dat de verdachte een lagere straf dient te worden opgelegd, vanwege extreme overschrijding van de redelijke termijn. Ter zake beroept hij zich erop dat de behandeling van de strafzaak tegen verdachte in strijd met artikel 14 lid 3 sub c IVBPR (Internationaal Verdrag inzake Burger en Politieke Rechten) niet binnen redelijke termijn zou zijn behandeld.

2. De tenlastelegging

Aan dit vonnis is als bijlage gehecht een door de griffier gewaarmerkte fotokopie van de inleidende dagvaarding bij de Krijgsraad en van de wijziging van de tenlastelegging, van waaruit de inhoud van de tenlastelegging geacht moet worden hier te zijn overgenomen.

Indien in de tenlastelegging taal- en/of schrijffouten voorkomen, zijn deze verbeterd. De verdachte is daardoor niet in zijn verdediging geschaad.

3. De geldigheid van de dagvaarding

Bij het onderzoek ter terechtzitting is gebleken dat de dagvaarding aan alle wettelijke eisen voldoet en dus geldig is.

4. De bevoegdheid van de Krijgsraad

De Krijgsraad is bevoegd van het ten laste gelegde kennis te nemen.

5. De ontvankelijkheid van de vervolging

Bij het onderzoek ter terechtzitting zijn geen feiten of omstandigheden gebleken die aan de ontvankelijkheid van de vervolging in de weg staan.

6. Schorsing der vervolging

Bij het onderzoek ter terechtzitting zijn geen gronden voor schorsing der vervolging gebleken.

7. Vrijspraak

Algemeen

De Krijgsraad stelt ten aanzien van het bestanddeel medeplegen in het tenlastegelegde het volgende voorop.

Voor een bewezenverklaring hiervan is vereist dat sprake moet zijn van een nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklarde bijdrage van de verdachte aan het delict van voldoende gewicht is. Bij vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol van de verdachte in de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip.

De bijdrage van de medepleger zal in de regel worden geleverd tijdens het begaan van het strafbare feit in de vorm van een gezamenlijke uitvoering van het feit. Maar de bijdrage kan ook

zijn geleverd in de vorm van verscheidene gedragingen voor en/of tijdens en/of na het strafbare feit.

Uitgaande van het bovenstaande, ziet de Krijgsraad zich allereerst voor de vraag gesteld of de verdachte behoorde tot de militaire top en daardoor enige betrokkenheid heeft gehad bij de voorbereiding van het plan, oftewel het draaiboek waarvan de medeverdachte Bouterse gewag heeft gemaakt tijdens diens verhoor bij de Rechter-Commissaris. Terzake heeft de medeverdachte Bouterse – voor zover relevant – het volgende bij de Rechter-Commissaris d.d. 28 juni 2000 verklaard:

“(…) Op uw vraag of er bij het uitvoeren van de strategie gewerkt is met een bepaald draaiboek moet ik u bevestigend beantwoorden. Het draaiboek was bij mij in ieder geval bekend.

Als u mij vraagt wie de samenstellers waren van dit draaiboek verklaar ik u de militaire top en de militaire deskundigen.

Als u mij specifiek vraagt naar namen van de militaire top en de deskundigen die ik bedoel, antwoord ik u, dat ik dat niet zo direct weet, doch namen van mijn persoon, HORB en BHAGWANDAS zijn zo een beetje bekend.

(…) Ik geef u te kennen dat het draaiboek zoals het militair past zorgvuldig is voorbereid. Wij zijn niet over één nacht ijs gegaan om het zo uit te drukken. (ordner I, blz. 345)”

(…) Over de werkwijze van de vergaderingen en/of bijeenkomsten met betrekking tot de operatie, kan ik u verklaren dat de besluitvorming plaatsvond op basis van consensus. Ik leidde veelal de vergaderingen en bij mijn afwezigheid deed mijn vervanger dat. Er werd weliswaar niet gestemd. Het was meer een vorm van overeenstemming bereiken. Het is juist dat de uitkomsten van deze vergaderingen en/of bijeenkomsten bekend waren bij een zeer beperkt aantal mensen die tot strikte geheimhouding verplicht waren. Ook de Minister van Leger en Politie werd niet geïnformeerd.

De Minister moet meer gezien worden als de persoon die de administratieve en logistieke zaken moet bewaken. Combatieve taken zijn meer toebedeeld aan de Opperbevelhebber en de Bevelhebber van het Leger. (ordner I, blz. 346)

Voor de verdere beantwoording van de hiervoor gestelde vraag heeft de Krijgsraad gebruik gemaakt van de hierna volgende processen-verbaal c.q. verklaringen van getuigen.

1) het proces-verbaal betreffende de verklaring van de verdachte Boerenveen, Etiënne Lionel, afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 23 juli 2010, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

(..) Ik had meer contact met Horb dan met de Bevelhebber. Ik was functioneel in contact met Horb. Niet vriendschappelijk.

(…) December 1982 was geen normale operatie. Militairen zijn ingezet buiten mijn opdrachtsfeer. Het ging om de situatie dat de militairen terug in het kamp moesten. Het was vanuit het bedrijfsleven en de vakbeweging.

(…) Ik ben niet bekend met een draaiboek”;

2) het proces-verbaal betreffende het verhoor van de verdachte Boerenveen, Etiënne Lionel d.d. 06 november 2000, van welk verhoor het proces-verbaal op ambtseed is opgemaakt door de inspecteur van politie tweede klasse, Pierau (Ordner I, blz. 255-259), waarin - voor zover relevant - het volgende is vermeld:

“In april 1982 werd ik voorgedragen als bataljonscommandant en kreeg toen de rang van Kapitein. De leiding van het Leger bestond uit de Bevelhebber, toen Bouterse, de garnizoenscommandant, HORB, de bataljonscommandant, de commandant Militaire Politie, ABRAHAMS, Marine een zekere VAN WESEP, de commandant luchtmacht, VASILDA. Deze personen waren belast met de technische leiding over de legeronderdelen. De politieke

aangelegenheden behoorden niet tot onze competentie. De bevelhebber, BOUTERSE en de Garnizoenscommandant, HORB hadden daarmee te maken.

(...) In de nacht van 7 op 8 december 1982, stelde de garnizoenscommandant, HORB zich met mij persoonlijk in verbinding thuis. Bij die gelegenheid gaf hij mij de opdracht, mij richting Memre Boekoe Kazerne te begeven en het alarmplan voor het bataljon in werking te stellen. (ordner I, blz. 257). Dat hield onder meer in, dat de verschillende compagnies commandanten moesten worden opgeroepen en die op hun beurt, hun kader en manschappen opriepen en daarna consigneerden. Iedere compagnie commandant kreeg dan een bepaalde taak toebedeeld zoals het beveiligen van nutsbedrijven en andere strategische objecten. De groep van 16 had geen formele plaats binnen het leger, maar zij waren er heel nadrukkelijk aanwezig onder leiding van BHAGWANDAS.

(...) dat er een dreiging van buitenaf was, vernamen wij, militairen, vanuit de politieke podia. In de loop van 8 december 1982, kregen wij binnen de kazerne indicaties dat burgers waren opgepakt door militairen en anderen. Ik wist toen niet wie daarvoor verantwoordelijk was. Ik bevond mij toen in de kazerne met mijn officieren. De geruchten bleven aanhouden en op 9 december 1982 begreep ik dat er lijken waren vervoerd naar het lijkenhuis. (ordner I, blz. 258) Ik heb met de planning en de uitvoering van datgene wat zich in deze periode heeft voltrokken, niets te maken gehad.”;

3) het proces-verbaal d.d. 07 december 2000, betreffende het verhoor van de verdachte Boerenveen, Etiënne Lionel door de Rechter-Commissaris in het kader van het GVO (ordner I, blz. 294- 298), waarin- voor zover relevant - het volgende is vermeld:

(...) Op uw vraag wat ik weet van het ophalen van mensen in de periode december 1982 en meer speciaal op 7 en 8 december geef ik u als antwoord, dat ik hiervan niet op de hoogte was en pas na het gebeure in het fort Zeelandia te horen kreeg dat er verschillende mensen waren opgehaald. (ordner I, blz. 295) U maakt vervolgens de opmerking dat het gebruikelijk is dat binnen de militaire organisatie gewerkt wordt met een bepaald strategisch plan oftewel een draaiboek en nu ik deel uitmaakte van de legerleiding ik toch nog iets zou kunnen weten hieromtrent. Naar aanleiding van uw opmerking wil ik verklaren dat tegen de achtergrond van de sociale onrusten en de burgerlijke ongehoorzaamheid er verschillende plannen werden gemaakt.

(...) Ik kan met zekerheid verklaren dat ik op 7 december 1982 van de heer HORB de opdracht heb gehad om mij te begeven naar de MEMRE BOEKOE KAZERNE om het alarmschema samen te stellen. (ordner I, blz. 296);

4) de verklaring van [getuige 6], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 13 februari 2009, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

“(...) Boerenveen maakte deel uit van het Militair Gezag. De werkzaamheden betroffen de militaire leiding en politieke aangelegenheden. Boerenveen was ook vaker aanwezig bij de vergaderingen.

(..) Voor 8 december 1982 is nooit iets van gemerkt; ook niet voor wat betreft de planning en de voorbereiding. Nooit werd bekend wie bij de operatie betrokken waren. Alleen was aan de Officieren de opdracht gegeven om mensen op te halen. Ze wisten niet waarvoor. Het ging om Hoge Officieren; dus dan merk je al gauw de discretie. De opdrachten kwamen van hogerhand. De Militaire Leiding bepaalde mede de politiek bestuurlijke actie. Binnen het Nationaal Leger werden politiek bestuurlijke zaken besproken. Op die meetings was de verdachte er wel bij.”;

5) de verklaring van [getuige 1], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 13 februari 2009, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

"(...) Ik was aanwezig toen de vierling er kwam en tijdens de opstelling daarvan. Kolonel Boerenveen had mij verteld dat er een militaire dreiging vanuit het buitenland was, vandaar dat ik het moest opstellen. Het was op 8 december 1982. We hadden telefonisch contact. Hij heeft mij opgebeld. Ik was destijds de enige Officier aanwezig te Zanderij. Hij zei voorts dat er problemen waren in Paramaribo. Mensen die een coup wilden plegen waren opgepakt en aangehouden. Het alarmplan van de kazerne en de luchthaven moest uitgevoerd worden. Kapitein Boerenveen was Bataljonscommandant.

(...) Het alarmplan hield onder meer in, het barricaderen van de landingsbaan en het uitzetten van posten. Alle posten werden bemand en bewapend. Dit alles heb ik gedaan. Kort daarna arriveerde Mahadew en heb ik de opdrachten overgedragen. Ik was nieuwsgierig en vroeg aan Mahadew wat er aan de hand was. Hij zei dat er mensen waren opgepakt, die een coup wilden plegen. Bij hem waren de namen van die mensen nog niet bekend. Er was een meeting met kaderleden (30 tot 40 man) die daar tewerkgesteld waren.

(...) Mijn directe commandant was Mahadew. Kapitein Boerenveen was de commandant van de Luitenant Mahadew. Toen het telefoontje binnenkwam was Luitenant Mahadew er niet. Ik was toen de hoogste in rang. Er was een alarmplan te Zanderij. Dat hield in bewaking."

6) het proces-verbaal betreffende het verhoor van [persoon 1] (zat in het jaar 1982 in het Beleidscentrum als vertegenwoordiger van de P.W.O) d.d. 13 november 2000, welk proces-verbaal op ambtseed is opgemaakt door de onder inspecteur van politie, Dijks, Ruben Benito (Ordner VII), waarin - voor zover relevant - het volgende is vermeld:

"(...) Het Militair Gezag was vertegenwoordigd door de militairen D. Bouterse, I. Graanoogst en E. Boerenveen. Als voorzitter van het Beleidscentrum fungeerde de militair D. Bouterse. (...) Het Beleidscentrum benoemde en ontsloeg Ministers van het Kabinet (...) Officieel is er nimmer binnen het beleidscentrum gesproken over op handen zijnde activiteiten, die te maken zouden hebben met omver werpen van het toen heersend gezag. Er werden onofficieel wel kreten gehoord van contra-coup en C.I.A. coup, maar is zulks nooit officieel door de militairen aan ons van het Beleidscentrum doorgegeven."

7) de verklaring van [getuige 4], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 04 juli 2008, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

"(...) Ik was de lijfwacht van Horb in 1982. Op die bewuste dag (van 8 december 1982) ben ik via de schuine trap naar boven gegaan in de kamer van Bouterse. De kamer van Bouterse leek wel een grote zaal. Alle mensen van de groep van 16 waren aanwezig op 8 december 1982. Ze hadden een agressieve uitstraling. Dat was aan hun gezicht te zien. We waren bezig met Roy Horb, Kamperveen te horen. Ik was als lijfwacht aanwezig.

(...) Luitenant Boerenveen was boven. Hij zat op de sofa in de kamer bij Bouterse. Hij heeft niet tot mij gesproken. In opdracht van Bhagwandas moesten wij vuren op die 2 mannen. Ik heb Bhagwandas zijn stem gehoord. Boerenveen was er niet bij. Ik heb geen handelingen van Boerenveen waargenomen.

(...) Boerenveen was niet in die groep die een agressieve houding had. Ik heb geen link kunnen leggen tussen zijn aanwezigheid daar en het fatale gebeuren.

(...) Ik heb tegen 07.00-07.30 uur gezien dat Boerenveen in het Fort kwam. Omstreeks 09.30 uur heb ik Boerenveen weer gezien, maar dan in de kamer van Bouterse. Hij zat toen op de sofa. De leden van de groep van 16 zaten ook op de sofa. Boerenveen was niet bij het vuurpeleton. Hij was ook niet in de buurt van het vuurpeleton. Via de trap van de zolder ben ik naar buiten gegaan. Na 09.30 uur heb ik Boerenveen niet meer gezien."

8) de verklaring van [getuige 2], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 04 juli 2008, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

"(...) Al die tijd zat ik aan het bureau van Hijlaard en Ruimveld aan het bureau van Kadhirbaks. Majoor Ruimveld zei: "Boerenveen is Horb gaan roepen."

Neen, ik weet niet zeker als (lees: of) ik Boerenveen heb gezien op 8 december 1982. Ik kan niet met zekerheid zeggen dat ik Boerenveen heb gezien. Boerenveen woonde daarnaast. Ik heb Boerenveen in het Fort daarbuiten gezien. Ik kan niet met zekerheid zeggen dat ik Boerenveen binnen de muren van het Fort heb gezien."

9) het proces-verbaal d.d. 11 december 2000, betreffende het verhoor van [getuige 2], door de Rechter-Commissaris in het kader van het GVO (ordner IV):

"(...) Ik blijf erbij dat ik op 8 december, het tijdstip kan ik mij niet zo goed voor de geest halen, en wel in de vooravond, de heer BOERENVEEN in het Fort Zeelandia heb gezien.

(...) Na enige tijd zag ik HORB en DERBY samen de trap afkomen, waarna zij samen het Fort hebben verlaten."

10) het proces-verbaal betreffende het verhoor van [getuige 7], welk proces-verbaal op ambtseed is opgemaakt d.d. 28 oktober 2000 door de inspecteur van politie 2^e klasse, Pierau, Irving Edward (ordner VII, blz. 167-177), in welk proces-verbaal -voor zover relevant - het volgende is vermeld:

"(...) Na, omstreeks 20.00 uur, wederom te zijn geleid voor BOUTERSE gaf hij opdracht om HORB erbij te halen, die zich ook in het Fort bevond. Toen HORB erbij kwam, maakte BOUTERSE hem duidelijk dat hij besloten had om DERBY weg te sturen. Hij vroeg mij naar mijn kledingstukken, waarop ik als antwoord gaf dat ik ze eerder had afgestaan in opdracht van BHAGWANDAS. Hij, BOUTERSE, wees mij een balkon aan achter zijn werkkamer, waar mijn kledingstukken zich zouden bevinden.

(...) Daarna werd na onderling overleg tussen het tweetal besloten, dat veiligheidsmannen van HORB, mij thuis zouden afzetten. Nabij de hoofd uitgang, kwamen wij tegen DIJKSTEEL, die eerder betrokken was bij mijn aanhouding en LEWIS, beide heel nauwe medewerkers van BOUTERSE. Tegelijkertijd kwamen de heren KROLIS en ALIBUX het Fort binnen.(...)"

11) het proces-verbaal betreffende het verhoor van [getuige 7] bij de Rechter-Commissaris d.d. 20 december 2000 in het kader van het Gerechtelijk Vooronderzoek, van welk verhoor een proces-verbaal door de Rechter-Commissaris is opgemaakt (ordner IV). De hiervoor genoemde getuige heeft - voor zover relevant - bij de Rechter-Commissaris het volgende verklaard:

"(...) Op Uw vraag hoe laat ik op 8 december 1982 voor de eerste keer bij de heer BOUTERSE werd gebracht verklaar ik U zo omstreeks negen of half tien in de morgen. Door BOUTERSE werd mij voorgehouden wat er allemaal gebeurde namelijk dat branden werden gesticht en dat burgers militairen bedreigden.

(...) Wat ik wel heb meegemaakt is dat toen ik voor de tweede keer bij hem was en ik weg mocht gaan, er whisky is gebracht waarbij hij mij vroeg om iets te drinken. Ik heb kenbaar gemaakt dat ik onder die omstandigheden absoluut geen trek heb in drank. Hij heeft voor zichzelf en HORB ingeschonken. Bij het verlaten van het Fort ben ik de personen van KROLIS en ALIBUX tegengekomen nabij de ingang. Nadat zij mij omhelst hadden en te kennen hadden gegeven dat zij voor gebeden hadden, ben ik weggebracht door de beveiligingsmensen van HORB. KROLIS en ALIBUX hadden mij voorgehouden dat zij op weg waren naar de bevelhebber."

12) de verklaring van [getuige 8], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 02 maart 2009, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

"(...) Ik was de persoonlijke lijfwacht van Boerenveen tot 1986/1987. Ik moest hem beschermen. Ik ging overal met hem mee. Op 8 december 1982 was ik met hem. Ik had de wacht de avond ervoor. Voor die datum was ik reeds in het Fort. Ik had de wacht thuis bij Boerenveen. Dat was te Fort Zeelandia oud MP gebouw dat inmiddels is afgebrand.

(...) Op 8 december 1982 was ik continu met Boerenveen. We zaten voorin en hij was in zijn kantoor. Iedereen die naar binnen moest, moest ons passeren. Ook de verdachte moest ons passeren in geval hij zijn werkplek zou verlaten. Waar zijn werkplek was, is er een gang en wij zaten net voor de deur. Op 8 december 1982 was hij de hele dag in de kazerne. Hij bleef in zijn ruimte.

(...) We zijn langer dan vijf dagen in de Kazerne gebleven.

(...) Op 9 december 1982 zijn we gereden naar het Fort Zeelandia. Op dezelfde dag heb ik via het nieuws vernomen over de moorden.

(...) Boerenveen is in de nacht van 7 op 8 december 1982 niet vertrokken uit de Kazerne. We waren in een groep van twee of drie personen. Prika, Belfor en ik zaten bij de ingang van zijn kantoor. Voor 6 december waren we reeds in de Kazerne.";

13) de verklaring van [getuige 9], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 06 april 2009, op welke terechtzitting hij - voor zover relevant - het volgende heeft verklaard:

"(...) Op 8 december 1982 heb ik Boerenveen niet gezien in het Fort.

De Legerleiding bestond uit Bouterse en Bhagwandas. Boerenveen was niet boven bij Bouterse. Boerenveen had geen vergaderingen met Bouterse in het Fort, wel in het kampement. Ik was vrijwel continu in het Fort. Het kan dat ik er van 07.00 uur tot 22.00 uur was. Ik was in het Fort op 7 december 1982, vroeg 's morgens om 07.00 uur -08.00 uur tot na 8 december 1982. Ik was geconsigneerd tot na 8 december 1982. Het kan 9 december 1982 zijn. Ik kreeg het bevel dat we geconsigneerd waren van Bhagwandas. Ik heb Boerenveen thuis gezien. Hij woonde dichtbij het Fort Zeelandia. Ik bedoelde op het emplacement in het Fort Zeelandia. Ik heb hem niet binnen de muren van het Fort gezien. Ik was binnen de muren van het Fort. Ik was of in de keuken of in de kantineruimte. Daags na het gebeuren van 8 december 1982 heb ik Boerenveen gezien. Op 8 december 1982 was ik niet dichtbij mijn subject. Ik heb hem in die periode niet gezien. In de omgeving van de lijken heb ik de verdachte niet gezien.";

14) de verklaring van [getuige 5], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 13 februari 2009, op welke terechtzitting hij, voor zover relevant, het volgende heeft verklaard:

"(...) De functie van Fernandes heeft Boerenveen vòòr 8 december 1982 overgenomen. De Legerleiding bestond uit Bouterse, Horb en Fernandes. Na de dood van Fernandes was Boerenveen in de Legerleiding. Dat was vòòr december 1982.

(...) Op 8 december 1982 maakte Boerenveen deel uit van de Legerleiding. We hielden ons bezig met de veiligheid in de kazerne. Er zijn geen rapporten binnengekomen van coup pogingen van buitenaf. We hielden ons niet bezig met inlichtingen betreffende de Staatsveiligheid, daarmee was belast de Nationale Inlichtingen Dienst. We hielden ons bezig met het gedrag van militairen in en buiten de kazerne. Ik was Hoofd Inlichtingendienst van het Bataljon. Ik rapporteerde aan Fernandes en daarna Boerenveen. Het kon zowel persoonlijk als schriftelijk. Fernandes is voor 8 december 1982 overleden."

15) de verklaring van [getuige 10], afgelegd ter terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 06 april 2009, op welke terechtzitting hij, voor zover relevant, het volgende heeft verklaard:

"(...) Ik ben er niet van op de hoogte dat Rambocus is opgehaald door de verdachte.

Op 8 december 1982 was ik niet in het Fort.

(...) Ik moet u aangeven dat ik niet denk dat Boerenveen zoiets zou doen, namelijk moorden of inlichtingen geven. Hij was er de persoon niet naar. Hij was Bataljonscommandant, maar hij had zelf leiding nodig.

(...) Ik vermoed dat Boerenveen ergens in april Bataljonscommandant is geworden. Ik denk dat Boerenveen wel op 8 december 1982 Bataljonscommandant was. Indien het om een normale operatie gaat, niet uitgaande van 8 december 1982, dan kunnen directieven vanuit de Bataljonscommandant komen. Maar in de kwestie 8 december 1982, denk ik dat de Bataljonscommandant er niets van afwist."

Vastgestelde feiten en omstandigheden

Op grond van de verklaringen van de medeverdachte Bouterse, de verdachte en de getuigen die hiervoor zijn weergegeven, stelt de Krijgsraad vast dat de verdachte in de nacht van 07 december op 08 december 1982 van de Garnizoenscommandant Horb de opdracht heeft gehad om het alarmplan in te stellen, doch bestaat twijfel bij de Krijgsraad of de verdachte tot de militaire top behoorde en enige betrokkenheid heeft gehad bij de voorbereiding van of kennis droeg van het draaiboek. Die twijfel bestaat, vanwege het feit dat verdachte zelf niet betrokken was bij de coup van 25 februari 1980, hij in die periode in Nederland studeerde, hij na zijn opleiding te hebben afgerond naar Suriname terugkeerde en hij pas in het jaar 1982 is benoemd tot bataljonscommandant. Voorts wordt verdachte's naam niet genoemd door de medeverdachte Bouterse als te zijn te behoren tot de militaire top en blijkt geenszins uit de verklaringen van de vele getuigen die in deze bijzondere strafzaak zijn verhoord door de politie, de militaire politie, de Rechter-Commissaris en de Krijgsraad dat de verdachte behoorde tot de groep van zestien. Dat de slachtoffers waren opgepakt, heeft de verdachte net als andere officieren en commandanten van legeronderdelen door de dag heen gehoord terwijl hij zich in de Memre Boekoe Kazerne bevond.

Voor wat betreft het overbrengen van het slachtoffer Rambocus vanuit de Memre Boekoe Kazerne naar het Fort Zeelandia, is de Krijgsraad van oordeel dat er ter zake onvoldoende bewijs is. Er zijn geen getuigen die iets ter zake hebben waargenomen. Alles is van horen zeggen. Het rapport van het Nederlands Juristencomité voor Mensenrechten (NJCM) bevat het verhoor van anonieme getuigen "de auditu" die nimmer zijn getoetst en dienen deze getuigenverklaringen derhalve als niet verifieerbaar en onvoldoende bewijs te worden aangemerkt.

Vervolgens is aan de orde de vraag of de verdachte met het inwerking stellen van het alarmplan een wezenlijke bijdrage heeft geleverd bij het oppakken en doodschieten van de slachtoffers. Op grond van de verklaringen van diverse getuigen stelt de Krijgsraad vast dat de verdachte in de nacht van 7 december op 8 december 1982 omstreeks middernacht door de garnizoenscommandant Horb werd gebeld om het alarmplan inwerking te stellen, toen er werd geschoten op gebouwen en deze in brand stonden. Zoals blijkt uit vele getuigenverklaringen protesteerden in die periode grote delen uit de samenleving tegen het militair gezag en werd geëist dat het militair regiem het bestuur moest overdragen aan de burgerregering. Degenen die deel uitmaakten van deze subversieve krachten, dienden - zoals dat blijkt uit de verklaring van de medeverdachte Bouterse - geëlimineerd te worden en was deze informatie om subversieve krachten te elimineren slechts bekend bij een beperkte groep van de militaire top. Vanwege deze protesten werd aan de officieren en commandanten van de diverse legeronderdelen, waaronder de verdachte, medegedeeld dat er subversieve krachten bezig waren om het militair

gezag omver te werpen en werden zij in staat van paraatheid gebracht. Gelet op deze feiten en omstandigheden, had het inwerking stellen van het alarmplan als kennelijke doel om bij derden de indruk te wekken dat er een coup werd gepleegd door de slachtoffers en bestaat twijfel dat de verdachte hiervan kennis droeg.

Tot slot ziet de Krijgsraad zich gesteld voor de vraag of de verdachte in het Fort Zeelandia aanwezig was toen de slachtoffers werden doodgeschoten en of hij na het doodschieten nog andere handelingen heeft gepleegd.

Gelet op de inhoud van de eerder opgesomde processen-verbaal van de getuigen bestaat aan de zijde van de Krijgsraad twijfel of de verdachte Boerenveen in het Fort Zeelandia aanwezig was toen de vijftien slachtoffers zijn doodgeschoten. De verklaringen van [getuige 2] en [getuige 4] dat zij Boerenveen in het Fort Zeelandia hebben gezien, in onderlinge samenhang gelezen met die van [getuige 7], [getuige 9], [getuige 8] en [getuige 5] worden in twijfel getrokken. [getuige 7] die in het Fort Zeelandia was en tot tweemaal toe voor de medeverdachte Bouterse was verschenen heeft nimmer de naam van de verdachte Boerenveen genoemd dat die in het Fort Zeelandia aanwezig was. De verklaringen van [getuige 9], [getuige 8] en [getuige 5] weerleggen dat de verdachte op 8 december 1982 in het Fort Zeelandia aanwezig was. Geen enkele getuige heeft gezien dan wel verklaard dat de verdachte Boerenveen op de slachtoffers heeft geschoten, of kort na het doodschieten in het Fort Zeelandia aanwezig was.

Conclusie

Nu er twijfels bestaan dat de verdachte enige betrokkenheid heeft gehad bij de voorbereiding van het draaiboek en er ook twijfels bestaan dat de verdachte aanwezig was bij het doodschieten van de vijftien slachtoffers, dienen deze twijfels naar het oordeel van de Krijgsraad in het voordeel van de verdachte te worden uitgelegd. Mitsdien dient de verdachte te worden vrijgesproken van het ten laste gelegde onder A en B.

Eveneens dient de verdachte van het ten laste gelegde onder C te worden vrijgesproken, omdat zoals reeds hiervoor is overwogen er onvoldoende bewijs is dat de verdachte het slachtoffer Rambocus zou hebben overgebracht vanuit de Memre Boekoe Kazerne naar het Fort Zeelandia.

8. Intrekking van de vordering van de beledigde partij:

Op de terechtzitting van de Krijgsraad d.d. 30 juli 2018 heeft mr. H.A.M. Essed, advocaat die namens de nabestaanden A) Owinje Natasha Hoost, B) Kanta Shilavati Adhin, C) Nirmala Rambocus, D) Lilian Yolande Ho Kang You, E) Rani Sohansingh, F) Eric Henk Kamperveen, G) Helen Renee Leckie, H) Vidya Satyavati Adin, I) Carol Ernesta Rahman, J) Johan Regienne Maria Slagveer, K) Vakcentrale C-47, rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging, L) de gezamenlijke erfgenamen van wijlen Antoinette Vincentia Carbiere, die zich in een eerder stadium op de voet van artikel 316 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) als beledigde partij in het strafgeding hadden gevoegd medegedeeld de vordering als beledigde partij in te trekken. Nu de intrekking is gedaan nadat de verdediging het repliekpleidooi heeft gehouden en de intrekking geen onevenredige belasting van het strafgeding oplevert, zal dit verzoek worden ingewilligd en de Krijgsraad aldus verstaan dat de vordering van de beledigde partij is ingetrokken op bovenvermelde datum.

9. Beslissing

De Krijgsraad:

Verstaat dat de vordering van de beledigde partij op 30 juli 2018 is ingetrokken.

Verklaart **niet wettig en overtuigend bewezen** dat verdachte het ten laste gelegde feit onder A, B en C heeft begaan en spreekt verdachte daarvan vrij.

Aldus gewezen door:

mr.drs. C.C.L.A. Valstein-Montnor, president,

mr. S.M.M. Chu, lid,

mr. R.G. Chatterpal, lid,

en ter openbare terechtzitting uitgesproken op 29 november 2019 te Paramaribo door de president van de Krijgsraad, mr. drs. C.C.L.A. Valstein-Montnor, in tegenwoordigheid van de griffier mr. C.M. Simson.